

Mitä menestyvät maatalousyrittäjät tekevät toisin?

Hanna Karikallio,
erikoistutkija, tutkimuspäällikkö

Hanke: Smart Farmers – Menestyvät maataloustuottajat

- Toteuttajat: Luonnonvarakeskus, Pellervon taloustutkimus PTT, Työteho-seura
- Rahoitus: Makena 2019-2022

Tutkimuksen tavoitteet

- Selvittää maatilayritysten menestystekijöitä:
 - Missä määrin yrittäjä voi itse vaikuttaa kannattavuuteen?
 - Mitä ja miten menestyvät maatilayrittäjät tekevät toisin?
 - Mistä muut voisivat ottaa oppia?
- Menestymisellä tutkimuksessa tarkoitetaan maatilayritysten hyvää taloudellista kannattavuutta ja sekä maatalousyrittäjän hyvinvointia

Viljelijäkysely

- Kysely lähetettiin 2020 marras-joulukuun vaihteessa 20000 viljelijälle
- Vastauksia saatiin 1339 (vastausprosentti 6,7%)
- Kyselyn aihepiirit
 - tuotanto, tuotantomenetelmät ja työnmenekki
 - keskeiset investoinnit ja muut merkittävät strategiset muutokset edeltävän 5 vuoden aikana
 - tilan toiminnalle asetetut tavoitteet
 - päätöksentekoon vaikuttavat tekijät
 - johtaminen ja osaamisen kehittäminen
 - työkyky ja arjen sujuminen, arvot

Vastaajat tuotantosuunnan mukaan

	pää		sivu	
Maidontuotanto	147	9,9 %	1	0,1 %
Nautojen teuraskasvatus	48	3,2 %	55	6,7 %
Emolehmätuotanto	54	3,6 %	13	1,6 %
Muu nautakarjatalous mm. vasikka-, hiehokasvatus	7	0,5 %	27	3,3 %
Sikatalous	24	1,6 %	0	0,0 %
Kananmunantuotanto	16	1,1 %	2	0,2 %
Siipikarjanlihantuotanto	5	0,3 %	0	0,0 %
Lammastalous	21	1,4 %	10	1,2 %
Vuohitalous	2	0,1 %	1	0,1 %
Muu kotieläintuotanto mm. hevostalous	17	1,1 %	19	2,3 %
Viljan-/erikoiskasvien viljely	737	49,6 %	248	30,3 %
Nurmenviljely	285	19,2 %	291	35,6 %
Sokerijuurikkaan viljely	14	0,9 %	16	2,0 %
Perunanviljely	26	1,7 %	37	4,5 %
Vihannesten/juuresten viljely avomaalla	16	1,1 %	30	3,7 %
Hedelmien/marjojen viljely avomaalla/tunnelissa	47	3,2 %	26	3,2 %
Muu kasvituotanto	21	1,4 %	42	5,1 %

Vastaajat tilakoon mukaan

- Oma ja vuokrattu pelto

alle 20ha	351	27 %
20-49ha	400	30 %
50-99ha	313	24 %
100-199ha	191	14 %
yli 200ha	63	5 %

Kokemus omasta menestymisestä

Miten koet menestyneesi maatalousyrittäjänä?

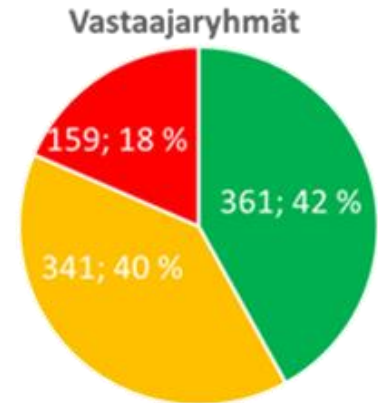
erittäin hyvin	61	5 %
melko hyvin	619	46 %
ei hyvin eikä huonosti	495	37 %
melko huonosti	103	8 %
erittäin huonosti	21	2 %
ei vastausta	39	3 %

Erittäin tai melko hyvin omasta mielestään menestyneet vastaajat tuotantosunnittain

		% tuotantosuunnan vastaajista
Maidontuotanto	96	65 %
Nautojen teuraskasvatus	33	69 %
Emolehmätuotanto	30	56 %
Muu nautakarjatalous mm. vasikka-, hiehokasvatus	3	43 %
Sikatalous	20	83 %
Kananmunantuotanto	8	50 %
Siipikarjanlihantuotanto	4	80 %
Lammastalous	6	29 %
Vuohitalous	1	50 %
Muu kotieläintuotanto mm. hevostalous	8	47 %
Viljan-/erikoiskasvien viljely	369	50 %
Nurmenviljely	112	39 %
Sokerijuurikkaan viljely	7	50 %
Perunanviljely	14	54 %
Vihannesten/juuresten viljely avomaalla	13	81 %
Hedelmien/marjojen viljely avomaalla/tunnelissa	28	60 %
Muu kasvituotanto	10	48 %

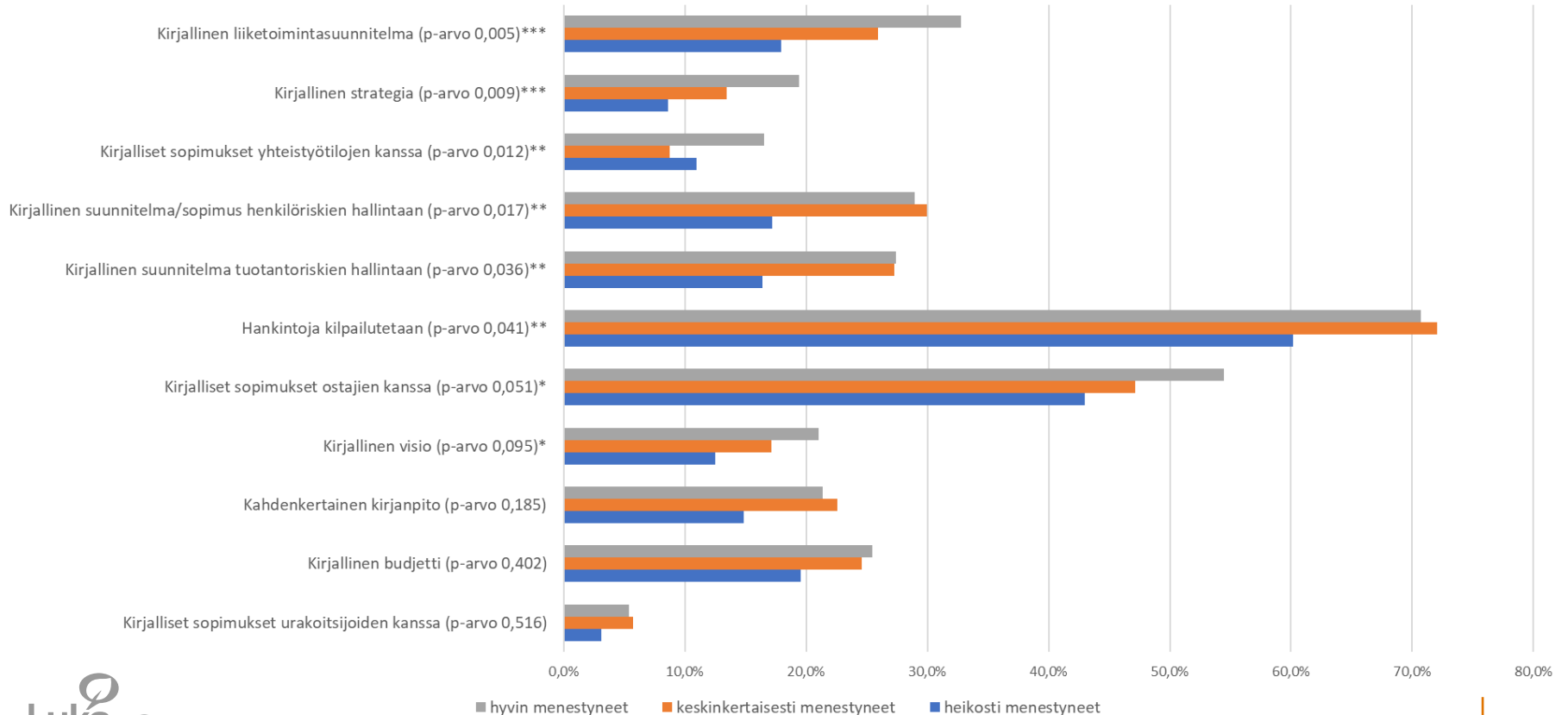
Menestyvä maatalousyrittäjän määritelmä

- Yrittäjä luokiteltiin **menestyväksi** kolmen kriteerin mukaan:
 - Tila kuului maataloustuotannon taloudellisen kannattavuuden suhteen parhaaseen viidennekseen: tulos / (myyntitulot + tuet); ylin ja alin 5 % poistettu tarkastelusta.
 - Vastaajan tuli kokea menestyneensä maatalousyrittäjänä melko tai erittäin hyvin.
 - Vastaajan tuli arvioida sekä fyysinen että psyykinen nykyinen työkykynsä melko tai erittäin hyväksi verrattuna työn asettamiin vaatimuksiin.
- Yrittäjä luokiteltiin **ei-menestyväksi**, kun edellä kuvatut kriteerit toteutuivat käänteisesti

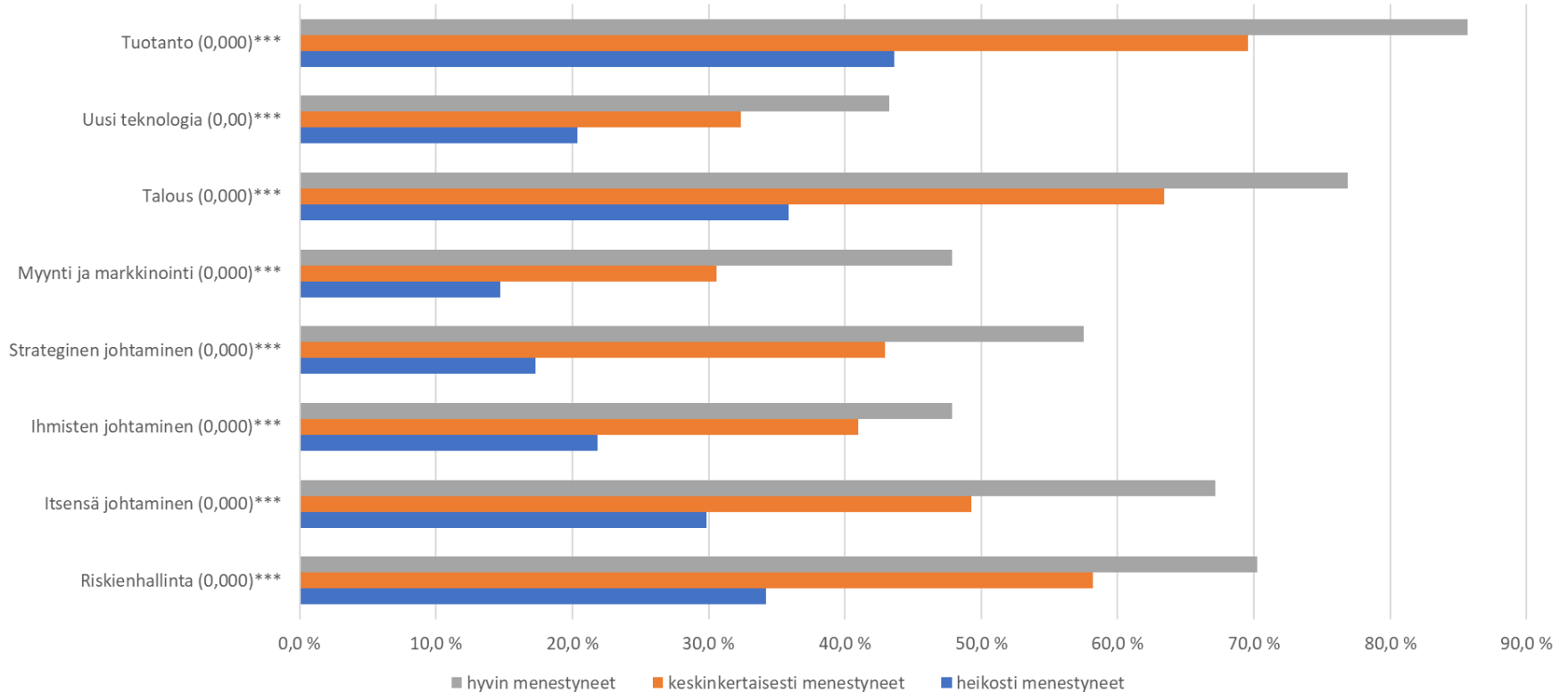

■ Menestyvät ■ Välissä olevat ■ Ei-menestyvät

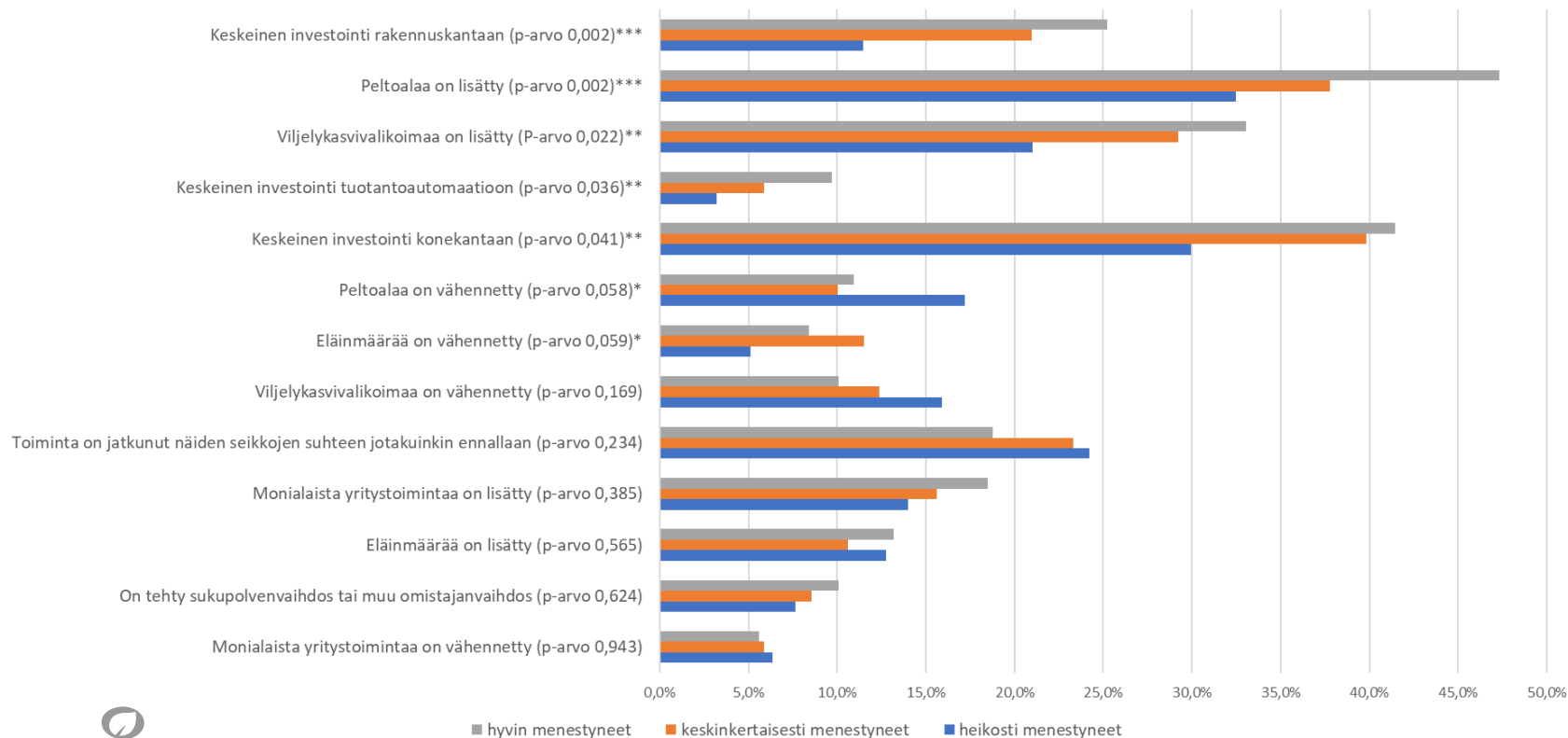
Mitä seuraavista tilallasi on?

Onko osaaminen tällä hetkellä hyvää tai erittäin hyvää?

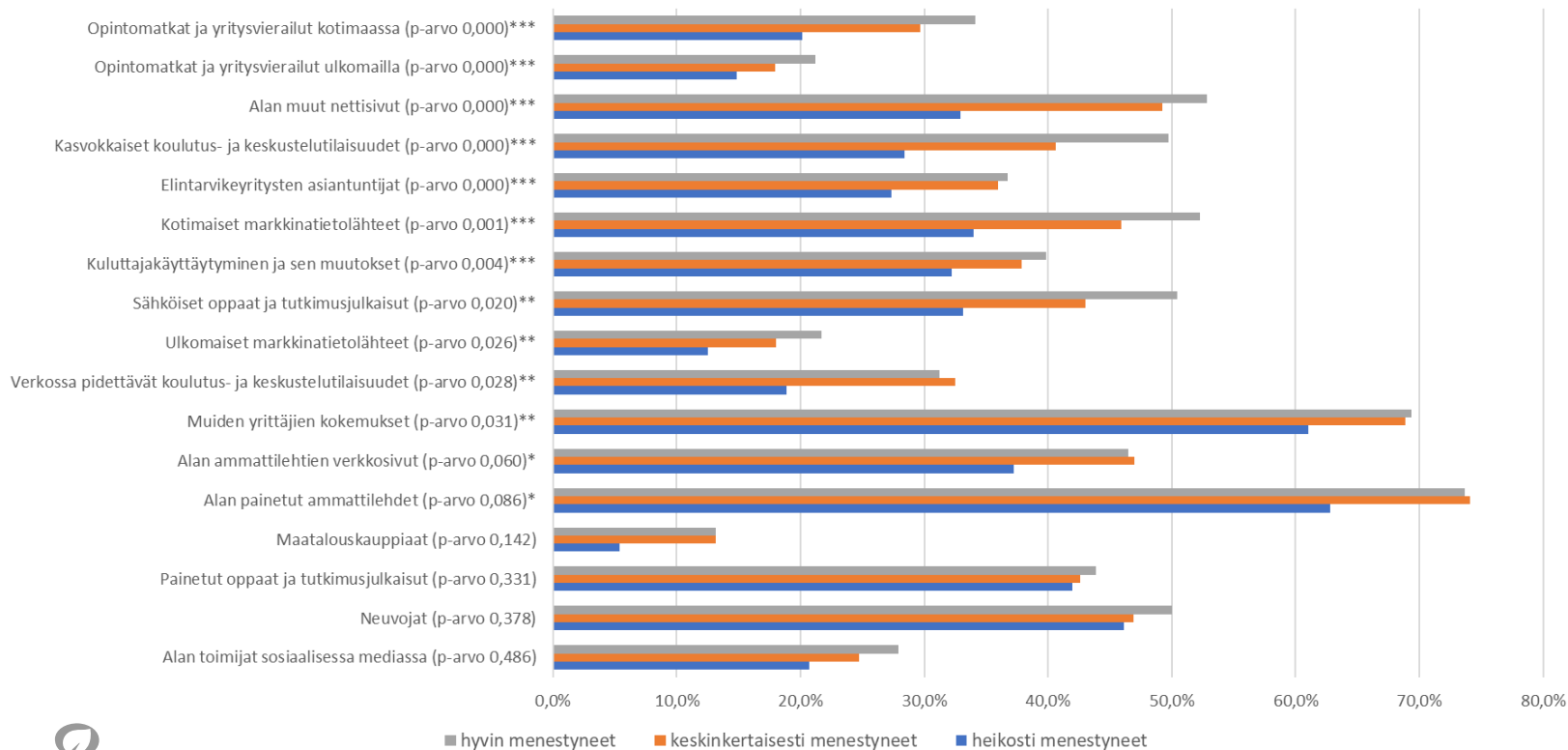

Mitä seuraavista vaihtoehtoista on toteutettu viimeisen viiden vuoden aikana?

Kuinka paljon hyödynnät seuraavia tietolähteitä?

(melko paljon, paljon ja erittäin paljon vastaukset)

Maataloustuottajien tavoitteet, menestyminen ja toimintatavat

Lähtökohtana kysymys maatalousyritykselle tärkeistä tavoitteista

46. Kuinka tärkeitä seuraavat tavoitteet ovat tilallesi?

	Ei lainkaan tärkeä	Hieman tärkeä	Melko tärkeä	Tärkeä	Erittäin tärkeä
Kuluttajien tarpeisiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotteiden ostajien (esim. teollisuus tai tukku) tarpeisiin vastaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityksen hyvä tulos	☐	☐	☐	☐	☐
Maataloustukien maksimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityskoon kasvattaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityksen liikevaihdon kasvattaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Panos-tuotos suhteen optimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotantokustannusten minimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Myyntitulojen maksimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Jatkaa sukupolvien työtä	☐	☐	☐	☐	☐
Eläinten hyvinvoinnista huolehtiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ihmisten hyvinvoinnista huolehtiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristöystävälliset käytännöt	☐	☐	☐	☐	☐
Ilmastoystävälliset käytännöt	☐	☐	☐	☐	☐
Luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tarjota kuluttajille ruokaa lyhyiden tarjontaketjujen kautta	☐	☐	☐	☐	☐
Tilan siirtäminen elinkelpoisena seuraavalle sukupolvelle	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotannon määrän maksimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotannon laadun maksimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Työn tuottavuuden maksimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Työmäärän minimointi	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjän toimeentulon turvaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkopuolisen työvoiman palkkaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotannon erikoistuminen	☐	☐	☐	☐	☐
Teknologian mahdollisimman tehokas hyödyntäminen	☐	☐	☐	☐	☐
Toimia alan edelläkävijänä	☐	☐	☐	☐	☐

Tutkimusmenetelmät

- Monimuuttujamenetelmät: faktori- ja klusterianalyysi
 - Monien muuttujien käsittely yhtä aikaa ja informaation tiivistäminen.
- Faktorianalyysin tavoitteena löytää kyselyaineiston muuttujissa piileviä yhdenmukaisuuksia
 - Pohjautuu muuttujien välisiin korrelaatioihin

Faktorianalyysi

- Factor1 **”Edistykselliset”** (teknologian mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, toimia alan edelläkävijänä, yrityksen liikevaihdon kasvattaminen, yrityskoon kasvattaminen)
- Factor2 **”Ympäristötietoiset”** (ympäristöystävälliset käytännöt, luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, ilmastoystävälliset käytännöt, tarjota kuluttajille ruokaa lyhyiden tarjontaketjujen kautta)
- Factor3 **”Taloustietoiset”** (yrityksen hyvä tulos, yrittäjän toimeentulon turvaaminen, panos-tuotos-suhteen optimointi)
- Factor4 **”Optimoijat”** (tuotantokustannusten minimointi, maataloustukien maksimointi)
- Factor5 **”Jatkuvuuden turvaajat”** (tilan siirtäminen elinkelpoisena eteenpäin, jatkaa sukupolvien työtä)

Klusterianalyysi

- Klusterianalyysissa hyödynnettiin faktorianalyysin faktoripisteitä, joiden avulla samankaltaiset muuttujat yhdistettiin omiksi ryhmiksi
- Päädettiin 5 ryhmään, jolloin kullekin faktorille muodostui oma klusteri

Case Processing Summary

	VAR00002	Valid		Cases Missing		Total	
		N	Percent	N	Percent	N	Percent
id	1,00	78	100,0%	0	0,0%	78	100,0%
	2,00	116	100,0%	0	0,0%	116	100,0%
	3,00	201	100,0%	0	0,0%	201	100,0%
	4,00	137	100,0%	0	0,0%	137	100,0%
	5,00	151	100,0%	0	0,0%	151	100,0%

- Cluster1 "Edistykselliset"
- Cluster2 "Ympäristötietoiset"
- Cluster3 "Taloustietoiset"
- Cluster4 "Optimoijat"
- Cluster5 "Jatkuvuuden turvaajat"

Ryhmien kuvailua

	edistykselliset	ympäristötietoiset	taloustietoiset	optimoijat	jatkuvuuden turvaajat
eläintuotanto	10,7%	7,7%	28,1%	24,0%	29,6%
kasvintuotanto	10,4%	11,7%	17,7%	28,1%	32,0%

	edistykselliset	ympäristötietoiset	taloustietoiset	optimoijat	jatkuvuuden turvaajat
eläintuotanto	48,9%	38,6%	44,9%	44,9%	46,8%
kasvintuotanto	50,1%	61,4%	55,1%	55,1%	53,2%

	Keskim. hehtaarit	Keskim. myyntitulo (€)
edistykselliset	112,6	399390,4
ympäristötietoiset	70,0	124038,6
taloustietoiset	96,9	171430,7
optimoijat	62,2	105596,1
jatkuvuuden turvaajat	65,1	129245,0

Maakunnat ryhmittäin

	edistykselliset	ympäristötietoiset	taloustietoiset	optimoijat	jatkuvuuden turvaajat
Etelä-Karjala	7,3%	11,1%	17,3%	35,7%	28,6%
Etelä-Pohjanmaa	12,8%	10,6%	19,1%	25,5%	31,9%
Etelä-Savo	8,7%	16,7%	15,3%	23,0%	36,3%
Kainuu	8,3%	0,0%	14,3%	41,7%	35,7%
Kanta-Häme	13,8%	11,8%	23,5%	17,6%	33,3%
Keski-Pohjanmaa	0,0%	15,4%	30,8%	23,1%	30,8%
Keski-Suomi	8,7%	13,0%	34,8%	26,1%	17,4%
Kymenlaakso	5,6%	16,7%	11,1%	33,3%	33,3%
Lappi	0,0%	15,4%	7,7%	46,2%	30,8%
Pirkanmaa	8,8%	8,8%	20,6%	26,5%	35,3%
Pohjanmaa	5,9%	5,9%	11,8%	29,4%	47,1%
Pohjois-Karjala	0,0%	0,0%	27,8%	44,4%	27,8%
Pohjois-Pohjanmaa	11,8%	9,8%	17,6%	29,4%	31,4%
Pohjois-Savo	10,0%	10,0%	27,5%	20,0%	32,5%
Päijät-Häme	7,7%	7,7%	53,8%	7,7%	23,1%
Satakunta	20,7%	10,3%	17,2%	27,6%	24,1%
Uusimaa	11,5%	15,4%	42,3%	7,7%	23,1%
Varsinais-Suomi	11,6%	7,0%	25,6%	18,6%	37,2%

Ryhmien väliset erot menestymisessä

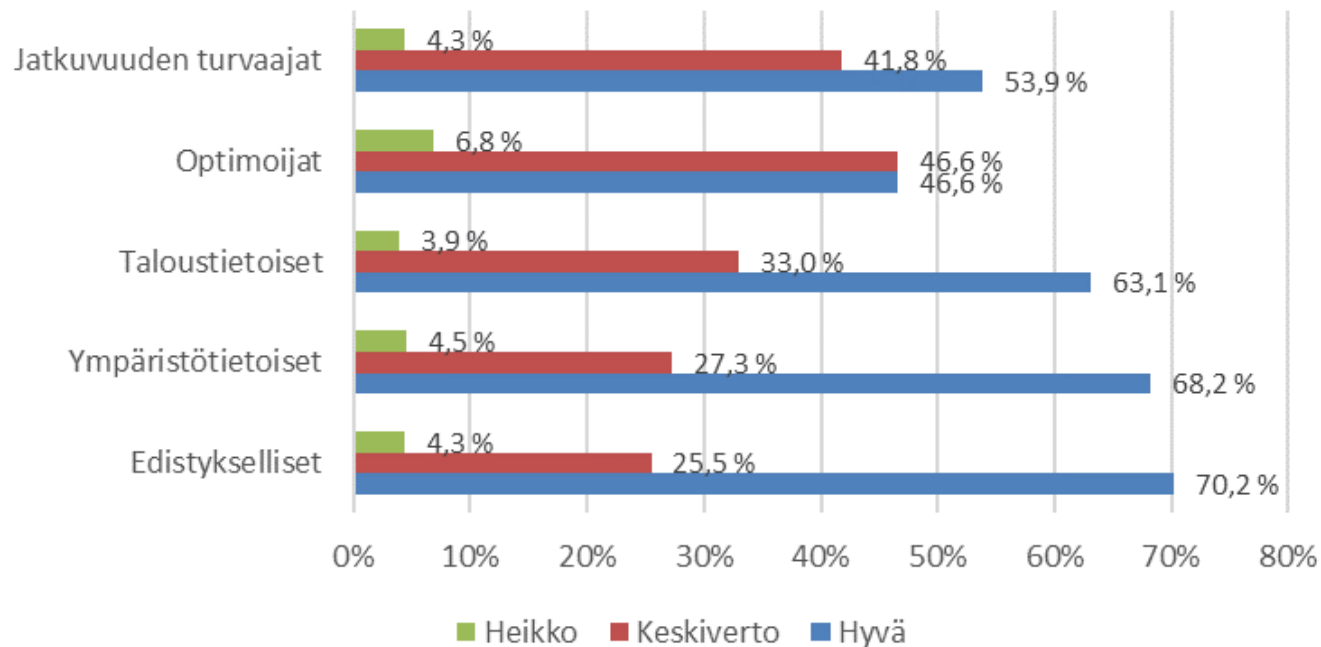
Vastaajan arvio omasta fyysisestä ja psyykkisestä työkyvystään suhteessa työn vaatimuksiin

maatalouden tuloksen suhteellinen osuus maatalouden myyntitulojen ja tukien summasta

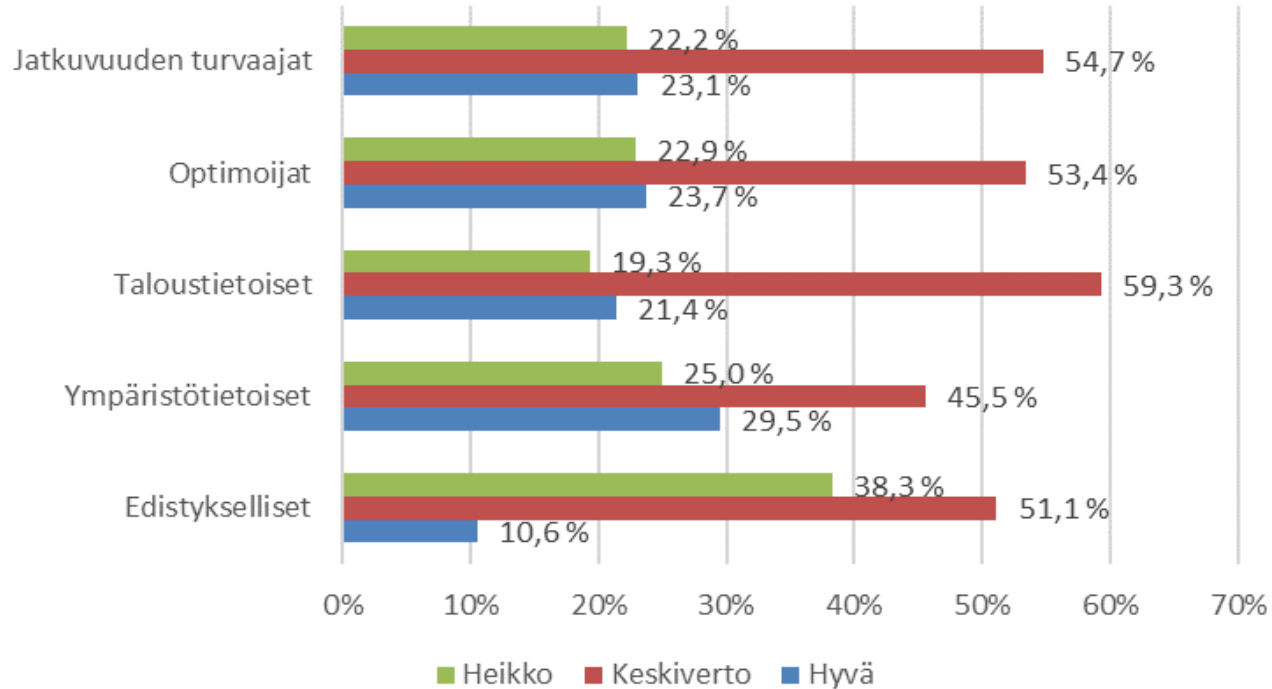
Oma kokemus menestymisestä maatalousyrittäjänä

	F-testi	p-arvo
Työkyky	2,83	0,024
Oma kokemus	2,685	0,031
Kannattavuus	2,333	0,046
3 muuttujan yhdistelmä	4,052	0,003

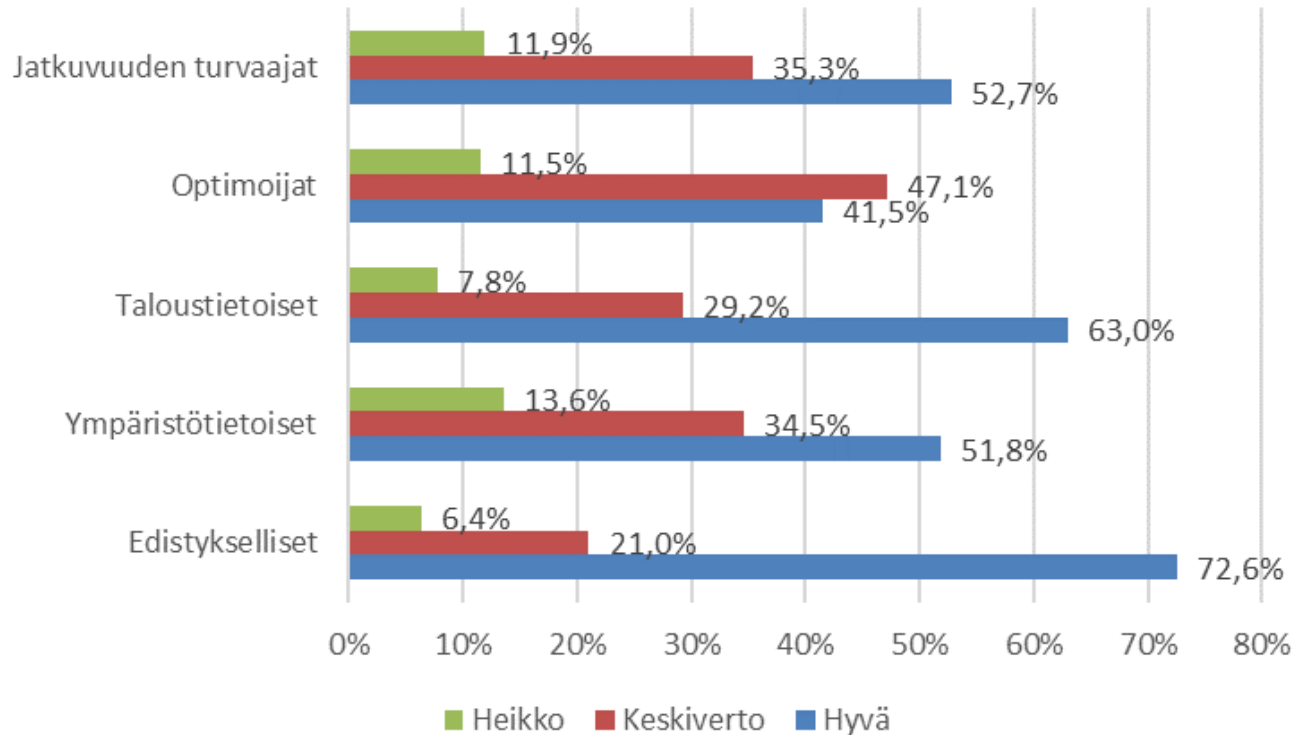
Menestyksen mittarina TYÖKYKY VERRATTUNA TYÖN ASETTAMIIN VAATIMUKSIIN

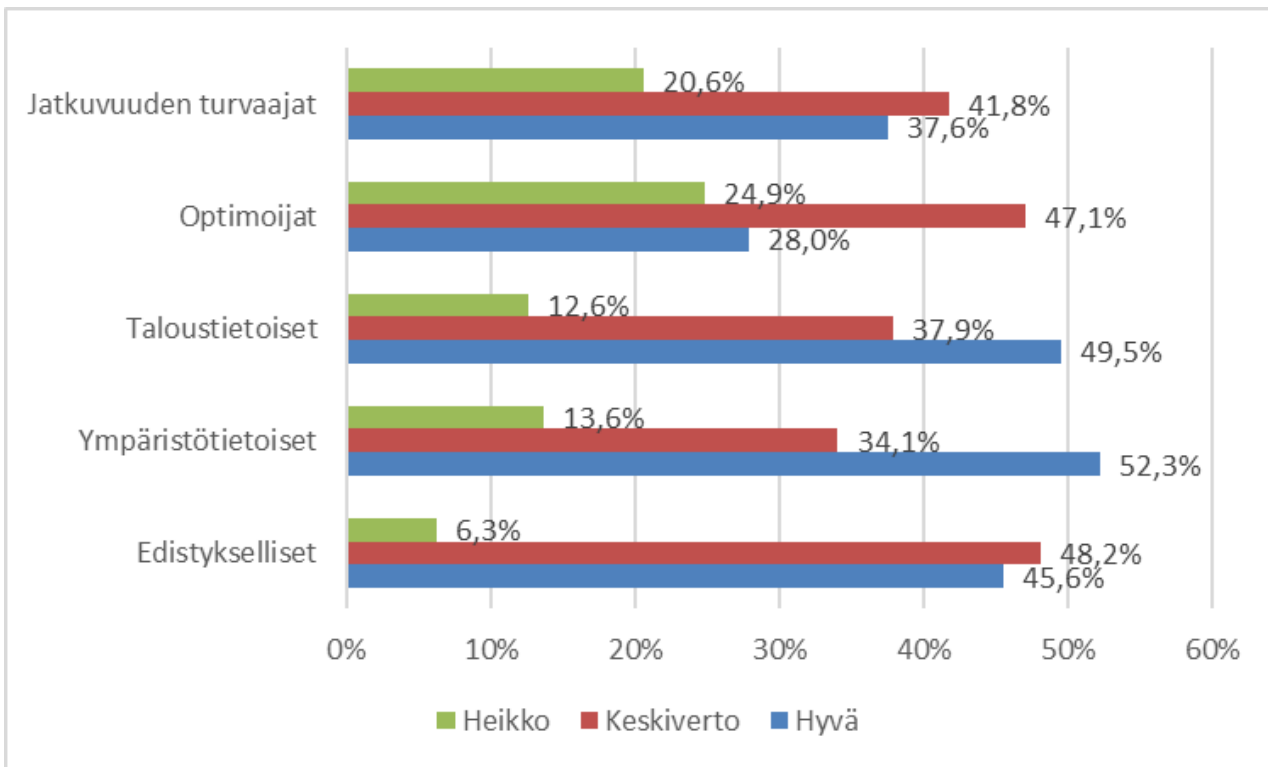
Menestyksen mittarina KANNATTAVUUS

Menestyksen mittarina OMA KOKEMUS MENESTYMISESTÄ

Menestyksen mittarina YHDISTELMÄ KAIKISTA 3:STA

Ryhmien kuvaukset

Tyhjä laatikko tarkoittaa, ettei ko. ryhmässä mikään muuttujan arvoista korostunut enemmän kuin muissa ryhmissä

	Edistykelliset	Ympäristötietoiset	Taloustietoiset	Optimoijat	Jatkuvuuden turvaajat
Prosenttiosuudet: hyvin menestyneet/ keskinkertaisesti menestyneet/ heikosti menestyneet	46 / 48 / 6	52 / 34 / 14	50 / 38 / 13	28 / 47 / 25	38 / 42 / 21
Keskeiset tavoitteet	Teknologian mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, toimia alan edelläkävijänä, yrityksen liikevaihdon kasvattaminen.	Ympäristö- ja ilmastoystävälliset käytännöt, luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen.	Yrityksen hyvä tulos, yrittäjän toimeentulon turvaaminen, panos-tuotossuhteen optimointi.	Tuotantokustannusten minimointi, maataloustukien maksimointi.	Tilan siirtäminen elinkelpoisena eteenpäin, jatkaa sukupolvien työtä.
Tyypillistä	Oy-muoto Eläinmäärää ja peltoalaa lisätty Toteutettu kone- ja rakennusinvestointeja sekä automaatioinvestointeja Töiden ulkoistamista lisätty	Luomutila Muuta yritystoimintaa: matkailu, majoitus ja virkistyspalvelut, suoramyyni Ulkopuolinen työvoima Siirrytty lyhyempään tarjontaketjuun	Maatalouden ulkopuolisia ansiotuloja käytetään maataloustuotannossa Viljelykasvivalikoimaa lisätty Tilojen välistä yhteistyötä on lisätty	Muuta yritystoimintaa: urakointi Ei ulkopuolista työvoimaa Yhteistyötä työnvaihdon ja tuotantotarvikkeiden yhteishankinnan muodossa	Isoihin investointeihin käytetään metsätuloja Yhteistyötä koneyhteistyöllä Sekä palkkaa saavia että palkattomia perheenjäseniä töissä
Tuotantopäätökseen vaikuttavat tekijät	Tuotteiden ostajien tarpeiden muutos, markkinariskien hallinta, työmenekki	Asiantuntijoiden suositukset, tuotannon ilmasto- ja ympäristövaikutukset, kulutuskysynnän muutos	Kotimaiset ja kv. markkinanäkymät, yrityksen taloudellinen tilanne, eläinten hyvinvointi, omat aikaisemmat kokemukset	Tuottajahinnat, maatalouden tukipolitiikka	
Osaaminen	Teknologia, riskien hallinta	Henkilöstöjohtaminen, myynti ja markkinointi	Talous, tuotanto, strateginen johtaminen		Itsensä johtaminen
Seurataan erityisesti	Kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä maksuvalmius			Tuotantopanosten käyttö	Myyntitulot, tulos, tuottajahinnat sekä esim. maidon laatu, päiväkasvu ja keskisato
Tärkeitä asioita työssä	Haastavuus, vastuuntunto	Yhteiskunnallinen merkitys, mahdollisuus luoda uutta, mahdollisuus verkostoitua uusien ihmisten kanssa	Itsenäisyys, säästäväisyys, mahdollisuus vaikuttaa työn sisältöön		

Kiitos!